

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології**

**ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ТЕАТРАЛЬНОЇ
КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконав: здобувач 4 курсу, 13-411 гр.
Спеціальності 034 Культурологія
Освітньо-професійної (наукової) програми
Культурологія
Доценко Сергій Олександрович

Керівник: докторка педагогічних наук,
професорка Лимаренко Л.І.

Рецензент: кандидатка мистецтвознавства,
доцентка Білик А. А.

Херсон – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	6
1.1. Аналіз джерельної бази дослідження.....	6
1.2. Театр у контексті культури постмодерну	12
1.3. Технології у сучасному театрі.	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТВОРАХ ПРОВІДНИХ ТЕАТРАЛЬНИХ РЕЖИСЕРІВ.	21
2.1. Аналіз зразків театральних вистав режисерів Америки, Європи та країн Сходу.	21
2.2. Сучасні технології в постановках українських режисерів.	24
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34

ВСТУП

Актуальність дослідження. Процеси, що відбуваються сьогодні в українському театральному просторі, загалом, відповідають ситуації у всьому мистецькому середовищі країни. Існує багато вагомих проблем, які безперечно, зумовлені цілим комплексом причин, як суспільно-історичного так і організаційно-фінансового характерів. Звичайно, вони потребують розв'язання. Причому, велика кількість виникаючих творчих запитань, так чи інакше, свідчать про скрутне матеріальне становище, в якому перебувають культурно-мистецькі заклади нашої країни, що призводить до закостенілості існуючих структур та умов.

Нині, театральна справа являє собою комплекс заходів, спрямованих на створення, розповсюдження, публічне виконання та публічний показ творів театального мистецтва, їх збереження та поширення.

У зв'язку з цим, виникає необхідність створення умов щодо розвитку театальної творчості, науки, професійної театальної освіти, журналістики в сфері театру, видавничої діяльності з історичних джерел, практики та теорії цього виду мистецтва, а також і відповідної архівної та музейної діяльності.

Загальноновизнано, що театр – вид мистецтва, який відображає життя у сценічних діях, які актори виконують на очах у глядачів. Відображення дійсності у театрі відбувається через систему художніх образів. Тому ми аналізуємо театр в його просторово-часовому розвитку, порушуємо процес технологічного вирішення художнього простору вистави.

На сьогодні існує певний доробок джерел, у яких порушується процес технологічного вирішення художнього простору спектаклю.

У контексті нашої роботи доцільно з'ясувати значення нових технологій, які впроваджуються в організацію театального процесу, який ми розглядаємо, як взаємодію театальної умовності й можливостей використання віртуальної реальності.

Питання використання різноманітних технік і технологій під час створення театральних декорацій (сценографії), надання практичних рекомендацій щодо створення сучасної сценографії розглядають науковці з театрознавства, мистецтвознавства, театральної педагогіки, а також діячі культури і мистецтв, режисери-практики. Серед них: В. Базанов, А. Баканурський, В. Бистрякова, К. Гребенік, О. Камишнікова, Л. Лимаренко, А. Осадча, О. Пільгук, І. Сидор, В. Стрельчук, М. Френкель, Ю. Чубукова, К. Юдова-Романова та інші.

Проте, час у мистецтві, як і у житті спливає дуже швидко. Закономірно, що у театрі з'являються новітні технології, до яких ми і спрямовуємо свої погляди. Саме цей аспект і зумовив вибір теми нашої кваліфікаційної роботи **«Вплив сучасних технологій на розвиток театральної культури»**.

Мета дослідження. Дослідити вплив сучасних технологій на українську театральну культуру XXI століття.

Об'єкт дослідження. Театр у контексті постмодерну.

Предмет дослідження. Сучасні технології у контексті театральної постановочної режисури.

Відповідно до мети дослідження визначено його **основні завдання**:

- 1) здійснити аналіз джерельної бази дослідження;
- 2) проаналізувати театр у контексті культури постмодерну;
- 3) дослідити вплив технологій на сучасну режисуру та сценографію;
- 4) зробити порівняльний аналіз зразків театральних вистав режисерів Америки, Європи та країн Сходу;
- 5) визначити режисерські знахідки в сучасному театральному мистецтві України.

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань кваліфікаційної роботи було використано загальнонаукові та культурологічні методи, а саме: систематизацію та узагальнення досліджуваної проблеми, порівняння та аналогію, аналіз і синтез.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та окремі підрозділи дослідження було обговорено на засіданні кафедри культурології факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, п'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел із 31 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Аналіз джерельної бази дослідження

Проблема використання та впливу сучасних технологій на театральне мистецтво є на сьогодні доволі актуальною. Варто наголосити, що поняття «технологія» запозичене із виробничих процесів, де воно витлумачувалося як сукупність прийомів і засобів діяльності людини для одержання певного продукту. Так, термін «технологія» походить від грецьких слів *techne* – мистецтво, майстерність, ремесло, уміння та *logos* (логія) – слово, знання, учення, тобто означає сукупність знань про способи й засоби здійснення виробничих процесів [23, с. 591].

Історично дефініція «технологія» у значенні прикладного знання про майстерність, виникла у зв'язку з розвитком технічного прогресу. Тому найбільш значущою технологія є дійсно у виробничій діяльності, де вона визначається як сукупність знань про способи й засоби обробки матеріалів, мистецтво володіння процесом. Однак набутий науковий досвід і, власне, бажання фахівців щодо подальшого розвитку сфери культури, пов'язаний з орієнтацією на реалізацію сучасних концепцій, що розширюють сферу трактування поняття «технологія». Тобто, поняття «технологія» можна розуміти як знання про майстерність, зокрема, і сценографічну майстерність у мистецтві театрі [17, с. 296].

Загальновідомо, що театр – мистецтво видовищне, зорове – спирається на образотворче мистецтво. Театральний живопис олюджує сфери пізнання людини, збагачує її духовне життя. У професійному театрі зоровий сценічний образ вистави створюється художником-декоратором засобами живопису, спеціальної театральної конструкції, костюмів, освітлення, театральної

техніки, що можна об'єднати таким терміном, як сценографія, або художнє оформлення вистави [17, с. 287].

Сценографія – мистецтво створення зорового образу вистави за допомогою декорацій, костюмів, світла, постановочної техніки [1414, с. 119]. Головне завдання художника-постановника – знайти нову концепцію подання п'єси художніми засобами, які допоможуть передати ідею п'єси, її настрій, атмосферу, тобто глибше розкрити її зміст і надзавдання вистави. Сценографія театрального мистецтва синтезує в собі динаміку «простих» просторових видів мистецтв, але ці форми є лише моментами її динамічної цілісності. Види динаміки просторових мистецтв у сценографії театрального твору виражаються характером ліній у просторі, співмірністю декораційних елементів, розподіленням кольорових плям сценічного простору [28, с. 151–168]. Сценічний простір використовується в динаміці відповідно до драматургічного розвитку п'єси.

Виразальними засобами сценографії можуть бути:

- по-перше, те, що створено природою;
- по-друге, предмети й фактури побуту або виробництва;
- по-третє, те, що народжується в результаті творчої діяльності художника (від масок, костюмів, речового реквізиту до живопису, графіки, сценічного простору, світла, динаміки тощо) [8, с. 126].

Доречно підкреслити, що кожен із перерахованих засобів сценографії відіграє необхідну роль на сцені під час створення вистави. Декорація відтворює обставини драматичної дії, передає настрій, атмосферу подій і зручну обстановку для розвитку їх у виставі. Декоративне оформлення вимагає логічного розміщення необхідних речей і доповнення дії, асоціювання з поведінкою персонажів. Правильний добір виразальних деталей робить оформлення вистави компактним, лаконічним і допомагає створювати життєву обстановку на сцені. Водночас слід зазначити, що прерогативою декоративного оформлення вважається світло – важливий складовий елемент вистави. Виразальними засобами сценографії є також

костюми, грим, які відображають епоху вистави, допомагають відчувати себе в ролі та підкреслюють характерність сценічних образів. До художнього оформлення вистави залучаються і дизайн, і моделювання одягу, перукарська майстерність, макіяж, декоративне мистецтво тощо [17, с. 288].

На наш погляд, сценографія, будучи органічною частиною такого складного виду мистецтва як театр, охоплює найрізноманітніші прояви просторових видів мистецтв, вона живиться їхнім корінням, разом із тим, не може бути зведена до жодного з видів мистецтва.

У своїй праці В. Базанов аналізує театральну-технічну термінологію, конструктивно-технологічні принципи побудови театральних вистав із використанням сучасних технологічних засобів, досліджує естетичні функції театральної техніки, подає класифікацію матеріально-технічних засобів, за допомогою яких організовується сценографічна робота та визначається структура побудови та пластичний стиль театального дійства [5, с. 368].

Український науковець М. Френкель розглядає основні етапи становлення та розвитку сценографії, розглядає основні аспекти роботи художника театру з режисером, акторами, розкриває сутність принципів театального живопису та світла, організації сценічного середовища, композиції та образу [27, с. 32].

Науковиця з театральної педагогіки Л. Лимаренко у науковій розвідці логічно обґрунтовує сценографію як необхідну складову цілісного образу вистави студентського театру. Авторка аналізує можливості театального колективу вищого навчального закладу у вирішенні просторового рішення вистави. Л. Лимаренко доводить, що створення цілісного образу театального дійства – результат індивідуальної і колективної художньо-творчої діяльності не лише керівника студентського театру, а й усіх його учасників [18].

Вчений К. Гребенік, досліджуючи перспективи використання інноваційних технологій у театральній діяльності, переконаний, що інноваційний шлях розвитку, який займає сучасний театр зі своїми новітніми

ідеями розвивається в ногу з часом. Автор акцентує нашу увагу, на режисерських експлікаціях нового подиху класичним постановкам у професійних театрах [10, с. 45–50].

Нові технології у сучасному художньо-постановочному процесі розглядають В. Стрельчук, Ю. Чубукова, К. Юдова-Романова. Вони визначають значення та використання комп'ютерної графіки, піротехнічних засобів у режисурі. Комплексно та практично, в теоретично-історичному ключі звертаються до вивчення різних аспектів технічного забезпечення та оформлення сценічного простору, зокрема, ароматичного, піротехнічного, пневматичного та інших аспектів [29, с. 52–55].

А. Татарнікова вивчає технології арт-менеджменту та визначає їх роль у модернізації професійної підготовки кадрів для сфери культури й мистецтва. Стаття присвячена висвітленню результатів аналізу сучасних досліджень із проблеми арт-менеджменту та специфіки його технологій. Виокремлено провідні типи технологій арт-менеджменту як концепції управління процесом художньої творчості та арт-сферою. Обґрунтовано їх роль і значущість як засобів, що зумовлюють успішне професійно-творче становлення майбутніх фахівців для сфери культури та мистецтва. Особливу уваги приділено аналізу особливостей формування діалогової позиції учасників освітнього середовища, зокрема, чинникам педагогічної підтримки студентів як майбутніх арт-менеджерів [25, с. 381].

І. Сидор, досліджуючи сучасні технології соціокультурної анімації, дає їм ретельну характеристику. Автор, незважаючи на досить різні тлумачення поняття «соціокультурна анімація», наголошує на інноваційності цієї технології, її спрямуванні на процес оптимізації міжгрупових та міжособистісних взаємовідносин. Головним завданням анімації у сфері дозвілля, І. Сидор визначає створення необхідних умов, що спрямовані на розвиток людини за допомогою використання соціокультурних технологій та методів, які сприяють подоланню негативних проявів та особистісному удосконаленню [22, с. 73–174].

У «Театрально-драматичному словнику», авторами якого є А. Баканурський та В. Корнієнко, відображено суто сучасну реальність драматичного театру, в якій останні десятиліття минулого і перші нашого століття, увійшло в ужиток чимало термінів і понять із суміжних сфер гуманітарного знання. Завдяки вдалій співпраці авторів, видання має цікаву структуру, в якій органічно поєдналися питання теорії, практики та організації театрального процесу в цілому [6, с. 504].

Вивчаючи інновації та технології в мистецтві, В. Бистрякова, А. Осадча, О. Пільгук, ведуть мову про системний аналіз інноваційних підходів та новітніх технологій у сучасному мистецтві. Під час опрацювання низки дослідницьких концепцій, було запропоновано чимало наукових та правових підходів до трактування терміна «інновація». Авторами досліджено розуміння сутності інновацій у культурі та проаналізовано, співвідношення інновацій і цінностей у культурі [9, с. 190].

Монографію О. Берегової «Культура та комунікація: дискурси культуротворення в Україні ХХІ століття» присвячено аналізу сучасних соціокультурних процесів України в реаліях ХХІ століття.

Авторкою розроблено нову методологію дослідження в культурі шляхом імплементації світового досвіду управління процесом комунікації у соціокультурній системі між владою та громадськістю, шляхом актуалізації багатовікових вітчизняних риторико-гомілетичних традицій. У науковій праці представлено здебільшого національну специфіку та стан розвитку комунікаційних процесів у культурі України. В той же час, є приклади аналізу сучасної культурної політики. Видання розраховане на науковців гуманітарного профілю, викладачів вищів, фахівців галузі культури і мистецтва, широку культурну громадськість [7, с. 75].

Науковиця О. Камишнікова в своїй розвідці «Театр у добу високих технологій: трансформація форми», зазначила, що трансформація місця та театральної події спричинена, перш за все, застосуванням у театрі сучасних технологій. Інновації, обов'язково пов'язані, з перенесенням дії у

вертуальний простір, це, в свою чергу, стає своєрідним поєднанням театру в режимі онлайн. Вона наводить такі різновиди, як: «site-specific theatre» [13, с. 173].

Таким чином, аналіз літератури з обраної тематики свідчить про наявність у дослідженнях вивчення проблем, пов'язаних з інноваційними процесами у використанні технічних засобів як традиційних форм сценічного мистецтва, так і новітніх технологій режисерами-постановниками.

Отже, ми ствердилися у думці, що театральні технології сценографії є важливим компонентом театру, його просторовим вирішенням вистави, яке вибудовується за законами візуального естетичного сприйняття дійсності. Сценографія в структурі цілісного театрального образу вистави визначає його візуальну значущість, стає зв'язком для ідей і почуттів, спільною мовою для різних видів мистецтва.

Надалі, вважаємо за необхідне проаналізувати театр у контексті культури постмодерну.

1.2. Театр у контексті культури постмодерну

Перш за все, хочеться зазначити, що мистецтво театру розглядається естетикою як синтетична репрезентація комунікативної взаємодії кількох видів мистецтва, в основу яких покладено художню творчість людини. Так, театр – вид мистецтва, що художньо опановує світ через драматичну дію.

Особливістю театру є художнє відображення життя за допомогою сценічної дії акторів, що здійснюється безпосередньо на очах у глядачів. Мистецтво театру є синтетичним і колективним, воно поєднує творчість актора, режисера і види мистецтв: драматургію, музику, живопис, архітектуру, танці, співи тощо. Тому театр у культурі є однією з найефективніших форм формування особистості [17, с. 29–33].

Розглянемо стан культури, який був сформований в останні три десятиліття ХХ століття у розвинених країнах та отримав назву епохи постмодерна, а саме, постмодернізм – це концепція, що висвітлює специфіку цієї епохи. Постмодернізм заявив про себе спочатку у сфері мистецтва, а потім проявив себе в інших сферах культури, в тому числі, й театральному.

Загалом, такий перехід є «посттравматичним» та «постколоніальним». «Перформативний переворот», який нині відбувається в Україні, є вкрай важливим для такого формування. На основі аналізу генези постмодерністських театральних практик Харківщини встановлено, що приклади існування театрів, таких як «Прекрасные цветы», «Нефть», «Кімната Т», «Живе дзеркало» та інших, демонструють наявність загальноукраїнської тенденції рецепції постмодернізму в театральній культурі і відповідно до неї визначають специфіку роботи режисера над сучасною сценічною дією [15, с. 3].

Постмодернізм – це, насамперед, світоглядно-мистецький напрям, який виникає за епохи постмодерну. Початок його існування ведеться від 70-х років. Течія виникає в США та Західній Європі. Передумовами появи

постмодернізму, без сумніву стало розчарування в ідеалах модернізму, а саме безповоротності прогресу, вирішення наукою й технікою глобальних проблем людства, що вилилось в проблеми цілісності світу та в існуванні загальнолюдських цінностей. Засадами для постмодернізму є певні розмиття меж мистецьких жанрів та напрямів, усування масової культури від елітарної, автора від глядача, проголошення істини та цінностей, що вилилось унедовіру до авторитетів, деконструкцію, гру та іронію.

З виникненням новітніх постмодерністських форм у різних сферах культури, архітектури, скульптури та живопису, було знайдено багато нових напрямків. Однак, слід підкреслити, що лише на початку 1980-х років було здійснено спробу порушити проблему постмодернізму, як цілісного феномену сучасного мистецтва та його особливого ідейного напрямку, що поєднує новітні напрями в різних видах мистецтва, які в подальшому визначалися як постмодерністські.

«Мистецтво – одна з форм суспільної свідомості, вид людської діяльності, що відображає дійсність у конкретно-чуттєвих образах відповідно до певних естетичних ідеалів. Мистецтво, яке формує світогляд, виступає як знання й просвіта, як формування цілісної особистості та як аналіз стану світу. Також воно відображає проблеми життя, пропонуючи їх вирішення, способи взаємодії між людьми. В свою чергу, видом мистецтва, у якому розкриваються суперечності часу та внутрішнього світу людини, безперечно це – театр. Він посідає особливе місце в системі формування цінностей» [26, с. 5].

Поняття «нова соціально-художня реальність» характеризує стан, в якому суспільна художня свідомість, в особі всіх своїх суб'єктів «у формах творчості та відтворення», соціально-інституційного забезпечення її функціонування, забезпечує становлення нових художніх напрямів, норм, цінностей, потреб, смаків, творчих методів, художніх поглядів.

Таким чином, поняття «соціально-художня реальність» характеризує рівень художньої культури суспільства в конкретну епоху та в

функціональному, якісному формі. Тому, в такому розумінні, реальність має у своїй основі «художню потребу – художнього виробництва – художнє споживання», надає можливість визначити ефективність функціонування художньої культури та соціально-культурні складові.

На основі аналізу театральних практик, О. Лачко визначила та довела, що на її думку: «Постмодернізм в Україні не є «проявленим» цілісно. Актуалізація постмодерністських тенденцій у вітчизняному мистецтві відбувалась і під впливом утворення багатьох субкультур, які зумовили гетерогенність культури як такої. З'ясовано, що перед театральними практиками, які виникли в межах постмодерністських тенденцій у вітчизняному мистецькому середовищі, постало два найважливіших завдання: з одного боку, знищення залишків радянської ідеології в театральній культурі, з іншого, – формування національно-орієнтованих засад як продовження модерних інтенцій. Встановлено, що сприйняття українським глядачем/учасником постмодерністських театральних практик виявилось контрверсійним: частина цих практик визнавалась і визнається, як творчо-конструктивна, частина як руйнівна» [15, с. 3].

На основі вище перерахованого, поділяємо наукову позицію І. Сидор: «Сучасна технологія соціокультурної діяльності характеризується великою різноманітністю засобів, форм і методів організації, що спрямовані на розвиток культурної політики та цілеспрямовану підтримку культурних інновацій, розробку цільових соціокультурних проектів. Технологічні інновації володіють величезним педагогічним та культурологічним потенціалом, будучи втіленими конкретними методами і змістовними формами соціокультурної діяльності, вони сприяють не тільки розвитку особистості, а й протистоять девальвації культури» [22, с. 173].

Отже, явище постмодернізму в сучасному українському театральному мистецтві, безпосередньо залишило свій творчий відбиток, хоч і було розкрито не до кінця. Зокрема, театральні режисери, які рухаються в

конкретному мистецькому ключі, в решті решт намагаються підтягнути театральне мистецтво України до світового рівня.

У контексті тематики нашої кваліфікаційної роботи доцільно дослідити вплив технологій на сучасну режисуру та сценографію.

1. 3. Технології у сучасному театрі

За результатами технічної революції, кардинальні зміни відбулися в усіх сферах діяльності людини, включаючи також культуру і мистецтво. Так, під впливом сучасних технологій на мистецьке середовище виник феномен цифрового мистецтва.

Слід підкреслити, що певні види художньої діяльності також тісно взаємопов'язана з цифровим середовищем. Наприклад, широкі творчі можливості виявили такі області як віртуальна реальність, тривимірна анімація та інтерактивні системи.

З самого початку вплив цифрової культури почав поширюватися на традиційні види образотворчого мистецтва, такі як графіка, скульптура та живопис. Інноваційним стала поява голографічного зображення, яке імітувало рельєф, скульптуру, картину, і навіть, архітектурні зображення.

Якщо наголошувати на тому, що нового принесли сучасні технології в мистецтво, то в цьому ключі, перш за все, варто відзначити характерні художні засоби та інтерактивність. По-перше, з'являються нові перспективи та можливості для творчості. А по-друге, це реальна можливість для глядача вступати в контакт з художником і навіть брати участь в створенні атмосферного видовища.

У нашій курсовій роботі, ми підкреслювали факт того, що «...перш за все, інновації та технології в сучасному мистецтві є та будуть актуальним питанням для наукового дослідження. Зазначена проблема достатньо широка, тому вона здійснюватиметься на основі певного теоретичного аналізу,

звичайно з наведенням окремих практичних прикладів у сфері, та видах мистецтва. Можна переконатися в цьому, опрацювавши цілу низку фахової літератури, в якій існує безліч визначень. Розглянемо «інновації», більшість із яких, загалом, можуть бути застосовані до того або іншого мистецького простору. У найбільш загальному розумінні, інновації у мистецтві доцільно трактувати як антипод традиції» [9, с. 190].

Науковець К. Гребенік, досліджуючи перспективи використання інноваційних технологій у театральній діяльності, звертає нашу увагу на те, що сучасний театр стає на інноваційний шлях розвитку, при цьому, використовуючи досягнення інноваційних технологій в основних складниках постановочного процесу, а саме: режисерській експлікації, створенні ескізів декорацій і костюмів, а також, у здійсненні сценографічного рішення вистав. Безумовно, інноваційні технології здійснюють величезний вплив на розвиток театру як виду мистецтва: з'являються унікальні форми вистав, інноваційні театральні спеціальності, специфічні технології постановочної творчості й театральної справи» [10, с. 45–55].

Українська дослідниця А. Татарнікова, розглядаючи технології арт-менеджменту та визначаючи їх роль у модернізації професійної підготовки кадрів для сфери культури й мистецтва, підкреслює, що сучасний етап розвитку театру потребує нової форми планування та управління театральним проектом, що має бути актуальним для оптимізації творчого та матеріального постановочного комплексу, як у державних, так і приватних театрів. Для цього авторка вважає, необхідно відзначити такі суперечливі тенденції:

- кадровий потенціал не відповідає сучасному рівню виникаючих проблем у соціально-культурній сфері;
- у культурі, музичному та художньому світі слабо розвинена інноваційна та експериментальна діяльність;

– виявляється слабка спрямованість на розвиток і позиціонування сучасного мистецтва, розвиток творчості й креативності, виробництво нових культурних символів, знаків, смислів і цінностей.

Усе це актуалізує дослідження проблем, що стосуються ефективного використання методів і технологій арт-менеджменту в національній та регіональній системах підготовки висококваліфікованих кадрів для сучасного етапу розвитку сфери культури й мистецтва» [25, с. 381].

Інноваційні технології сценографічних рішень, що допомогли удосконалювати процес здійснення гастрольної діяльності та розширити можливості обміну культурними зв'язками між народами, а також між столицею та регіонами.

Наголошуємо на аспекті того, що невід'ємною складовою того чи іншого театрального дійства є безпосередньо критика. Відомий український культуролог, театрознавець А. Баканурський зазначає: «Специфікою сприйняття вистави театальною критикою, на відміну від глядацької реакції відрізняється претензією на професійний характер оцінок. Історично так склалося, що на багатьох етапах еволюції сценічного мистецтва критична думка була помітна явищем у театральному процесі, часом навіть беручи на себе роль аксіолога, який має авторитет не тільки у публіки, а й головного мистецького експерта – серед практиків сцени. Особливий авторитет критики мав театр, на тому етапі його розвитку, коли головним фігурантом сценічного процесу був драматург» [6, с. 162].

Стосовно критики, деякі науковці стверджують: «...історично склалося, що театральна критика – це наймобільніша частина театрознавства, до якої також входять такі фундаментальні дисципліни, як історія театру та його теорія. Критика – невід'ємна від журналістики сфера діяльності (жанри ті самі), яка передбачає оперативну рефлексію на сучасний театральний процес. Цінність такої діяльності передусім у тому, що критик є носієм і знавцем сучасного культурного процесу. Він живе й думає в той самий час, коли відбувається та чи інша театральна подія. А тому, жоден відеозапис вистави

чи оригінальна режисерська інсценівка ніколи не зможе передати виставу так точно (але водночас суб'єктивно), як її відобразить у гіперконтекстуальному огляді майстерний театральний критик» [2].

Отже, у сучасному театрі, в якому існують позитивні тенденції, незважаючи на перспективи розвитку, ще залишається чимало проблем. Вирішення цих проблем, вимагають реалізації комплексних заходів організаційно-правового та економічного характеру, які неможливі без тісної координації всіх залучених навколо цього процесу сторін. Сьогодні, ми спостерігаємо за новим етапом у сфері розвитку мистецтва, який полягає в тому, що він переходить на використання власних зароблених коштів, саме тому, театральне підприємництво стикається з жорсткими вимогами конкурентоспроможності на ринку мистецтв. Згодом, цей вектор призводить до творчого пошуку та участі театральних постановників у вирішенні економічних проблем.

Пізніше, в традиційному театрі з'явилися потреби в застосуванні інноваційних театральних технологій, потреба удосконалення управління театральною діяльністю, збільшення діапазону інформаційного забезпечення постановочного процесу, а також виявлення інтересів і складу театральної аудиторії. Логічно, що естетична оцінка вистави є виявленням у неї «ринкової цінності», відповідності смакам глядача, що стає все більше соціально диференційованими.

Проблеми покращення якості театрального процесу поділяється на основні складники, такі як:

– проблема впровадження інноваційних технологій у процес показу вистав;

– проблема підвищення якості створення матеріальної частини вистави.

Щодо створення декораційного оформлення (сценографії) вистав у театрах України було виявлено основні труднощі театральної справи в художньо-виробничих цехах:

1. відсутність молодих фахівців, які можуть перейняти секрети майстерності;
2. відсутність доступності книжкових видань на допомогу театральним фахівцям;
3. зниження інтересу до кінцевого результату – вистави у зв'язку з відсутністю цілісного сприйняття постановочних завдань [25].

На наш погляд, у режисерській концепції сценографічного рішення з використанням сучасних технологій, також спостерігається деяка посередність, їх передбачуваність, банальність постановочних рішень з використанням «стандартного» набору засобів мультимедійного мінімалізму, а саме: звук, світло, відеоряд, спецефекти.

Також доречно наголосити, що в театрах спостерігається й тиражування ефектних рішень сценографії з застосуванням нових технологій, часто вигаданих молодими постановниками в умовах жорсткої економії і тимчасового обмеження. Хоча з наявними проблемами, пов'язаними насамперед, із застосуванням нових технологій у постановочному процесі, перспективи цього дуже очевидні. Перш за все, це нові думки, ідеї винахідників у сфері подальшого застосування та розвитку нових технологій у постановчій практиці. Підтвердженням цьому явищу стає низка винаходів і патентів у галузі театральної діяльності [29, с. 52–60].

Отже, залучення новітніх досягнень науки, що включають у себе перспективні розробки засобів в подальшому відкривають нові горизонти для творчості. Звичайно, потрібно створювати умови для широкого доступу фахівців і глядачів до творів театального мистецтва, які, в свою чергу, сприяють пошуку нових форм популяризації світових культурних традицій.

На останок варто зазначити, що формування єдиного інформаційного театального простору, використання технологій захисту авторського права, дає змогу захищати свої напрацювання та мистецькі розробки. А мета розуміння театральної діяльності, в сучасних умовах сприятиме більшому вирішенню проблем, підвищенню художнього рівня театального мистецтва,

що забезпечить його конкурентоспроможністю, підніме якість «продукту» на театральному ринку та дозволить успішно реалізовувати перспективи інтенсивного розвитку прогресивних технологій театрального-постановочного процесу.

Надалі вбачається доречним здійснити аналіз застосування сучасних технологій у мистецьких творах провідних театральних режисерів. Розпочнемо з аналізу зразків театральних вистав режисерів Америки, Європи та країн Сходу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТВОРАХ ПРОВІДНИХ ТЕАТРАЛЬНИХ РЕЖИСЕРІВ

2.1. Аналіз зразків театральних вистав режисерів Америки, Європи та країн Сходу

У будь-якому разі, заклади культури по усьому світу, залюбки використовують сучасні технології, дозволяючи їм відповідати світовим тенденціям. Для театральних просторів, новим трендом стають когнітивні інструменти та інтерактивна взаємодія, що виступили точкою дотику між людьми і технологічними компаніями в цілому.

Якщо говорити про інші мистецькі платформи, такі як музеї та виставки, то в їхньому репертуарі також відзначились сучасні технологічні явища. «До офлайн-відвідувачів музеїв і галерей також з'являється новий підхід. Наприклад, відвідувачам музею Купера-Хьюїтта (Нью-Йорк) дають цифрове перо, яким можна навести на картину чи інсталяцію і з'явиться його детальний опис, а також все збережеться у пам'яті пристрою. З ним ще можна ближче розгледіти об'єкти і навіть, використовувати їх основу для власних робіт. Малювати треба на цифровій панелі за допомогою стилуса, розташованого на іншій стороні пера. На виході відвідувач здає перо, і вся колекція, в тому числі і виконані ним малюнки, завантажується на інтернет-сторінку, вказану на квитку. Деякі відвідувачі згодом навіть використовують створені ними в музеї цифрові малюнки для друку 3D-об'єктів» [31].

Тож, нові мистецькі форми, виникають на перетині технологій і творчості. Наприклад, перетворенні в технологічні, хеппінг з ухилом в

науку і медіа, виставки сучасного мистецтва, як це відбувається на щорічному фестивалі мистецтв і цифрової культури «Transmediale» в Берліні. Недивно, що театральні вистави виходять за обмежені рамки однієї сцени, вони перетворюються в театри-квести на зразок тих, що робить знаменита лондонська трупа «Punchdrunk», використовуючи за основу відеоігри. Досліди з використанням додаткової реальності, таких як: музика, кіно та інтерактивні високо-технологічні прилади, стають об'єктом для загальної уваги, на таких всесвітніх виставках, як «South By Southwest», де збираються не лише аматори, а й найкращі представники цієї галузі.

Надалі, детально розглянемо явище Бродвейського театру, який довгий час займає вагомє положення у театральному житті пересічного мешканця Сполучених Штатів Америки. Однак назва «Бродвейський» спочатку виникла як позначення місця розташування цих театрів, тобто назва вулиці Нью-Йорка.

Але згодом, вона стала мати інший сенс, а саме, «Бродвейський» – це вже тип театру, тобто спектаклю. Театри на Бродвеї спочатку існували як комерційні, про це засвідчують взаємозв'язки з успішним фінансовим результатом.

Слід нагадати, що сучасний Бродвейський театр сформувався наприкінці XIX та на початку XX століття. Бродвейський театр немає постійної трупи, режисерів та репертуару. Загалом, кількість Бродвейських театрів, відомих нам, весь час змінюється. Цікавим є факт того, що в 1983 році багато видань писали про скрутне фінансове становище театрів Бродвея, а саме: з 39-ти театрів 15 закрилися, але згодом, зазначили, що відбулося відновлення 50 бродвейських театрів. У постановочному процесі брали та беруть участь багато іменитих зірок. Якщо вистава не має успіху, то трупа розпускається. Проте, коли, вона успішна, тоді режисери роблять «вистави-копії» і влаштовують покази по всій країні. Наприклад, знаменитий мюзикл «Моя прекрасна леді» не сходив зі сцени 7 років [24].

Здійснюючи дослідження з проблеми інновацій в режисурі театру та їх використання в сучасних постановках, І. Малюга, акцентує увагу на тому, що

іноді дуже неправильно вважають, що на Бродвеї ставлять лише мюзикли. Більшість американських театрів дуже часто бувають музичними, а в останній тиждень жовтня, наприклад, в 10-ці найуспішніших шоу зайняли одразу дві п'єси: «Китайська лялька» з Аль Пачіно на 6-му місці та «Мізері» з Брюсом Віллісом на 9-тій позиції. А є ще «Тереза Ракін» з Кірою Найтлі і «Старі часи» з Клайвом Оуеном. Як показують касові збори, лідирують не тільки візитівки театру. Так, «Король лев», на першому місці, а вже на другому – мюзикл-новачок «Гамільтон». Обидва твори зібрали сумарно \$1,6 млн. «брудними» за тиждень, однак, на «Гамільтона» в середньому квитки дорожче.

На глибокі переконання І. Малюги: «Феномен мультимедії стає одним із основних модерно-технологічних методів створення сучасного театральної вистави. Обов'язково, слід зазначити та також продемонструвати використання таких феноменів, як: анімації, проєкції та сценічні ефекти, які транслюються в реальному часі. Хоча існують і в записі комп'ютерних технологій, що гармонійно поєднуються в творчості діячів українського мистецтва» [19, с. 87].

Науковці К. Юдова-Романов, В. Стрельчук, Ю. Чубукова доводять, що «За останні 10 років робототехніка розвивалася дуже активно, і режисери-постановники сценічних дійств не трималися осторонь цього процесу. Однією з останніх тенденцій в еволюції сценічного дизайну стала поява масової робототехніки. Так, прикладом демонстрації «творчості» роботів був виступ на Центральному телебаченні Китаю CCTV з нагоди настання Китайського Нового 2016 року, співака Сун Нана в супроводі роботів і дронів, які виконували синхронний танець. Понад 700 мільйонів людей подивилися трансляцію масштабного шоу на Китайському телебаченні, згодом, до них долучилися й інтернет-користувачі з усього світу. Під час телешоу Spring Festival Gala 540 роботів синхронно танцювали під святкову пісню. Політ дронів, ніби наочно, ілюстрував текст пісні « Китай злітає на вершину світу». При цьому 29 безпілотників з різнокольоровим

підсвічуванням, планеруючи в такт музиці, розсипали з повітря метафан над танцполом з танцюристами-роботами. Як видно з телеверсії, жоден робот не порушив загальної синхронної картини виступу» [29, с. 65–72].

Отже, здійснивши порівняльний аналіз зразків театральних вистав режисерів Америки, Європи та країн Сходу, вважаємо за необхідне визначити режисерські знахідки в сучасному театральному мистецтві України.

2.2. Сучасні технології в постановках українських режисерів

Протягом усієї історії театральної справи, цей вид мистецтва, тобто його специфіка полягала у безпосередньому розгортанні в конкретному просторі й реальному часі, а саме, перед глядачами, з реальними або вигаданими подіями, відтворювались акторами. Але у контексті значного використання та ускладнення сучасними технологіями, виникає потреба в розгяді основних та ключових театралізованих вистав. У нашій кваліфікаційній роботі, ми маємо за мету, розглянути трансформацію часу й простору, стосунків і сутності актора й глядача в театрі сьогодення.

Повністю погоджуємося із твердженням Меттью Козі, автора дослідження «Театр і перформанс у цифровій культурі», де обгрунтовано, що «...досягнення сучасних технологій – кіберпростір чи віртуальна реальність немає нічого такого, що не було вже показано в театрі. Театр завжди був віртуальним простором, де добровільне припинення недовіри породжувало ілюзію реальності» [13, с. 172–177].

Пошуками в режисерських інноваціях, які так чи інакше, використовують українські митці, мають власну ідентичність, а саме, особливість використання різноманітної складності технічних засобів. Якщо згадати недалеко минуле, то можна знайти та проаналізувати використану в українській творчості таку знакову подію, як шоу «Барон Мюнхгаузен». Автори цього твору зазначали, що це – 3D-шоу з використанням хореографічних постановок, неординарного режисера К. Томільченка, за

мотивами п'єси Г. Горіна «Той самий Мюнхгаузен». Відбулось дійство в 2010 році та стало першою масштабною виставою в Україні.

Доречно звернути увагу на те, що проєкційні технології в шоу «Той самий Мюнхгаузен», цілком замінили декорації. Завдяки сучасній та інноваційній технології, засновники дійства викликали в глядача захоплення, здивування, шок та натхнення. У нашій курсовій роботі «Сучасні технології на XXIII Міжнародному театральному фестивалі «Мельпомена Таврії», описано використання сучасних технологій на фестивалі, таким чином: «Було яскраво показано різні стилі архітектури, які змінювали одна одну, серед найяскравіше виражених, були елементи готики, пейзажів реалістичних та абсолютно фантастичних, також вікторіанської доби, відтворених у декораціях на сцені та в 3D-технологіях, за допомогою сценічних екранів, які створили унікальне дійство та зробили з нього єдину неподільну гармонійну структуру, актори та оточення здаються єдиним цілим. Завдяки проєкціям та незначним реальним декораціям, було досягнуто певних фантастичних видовищ, вони зливаються в єдине ціле і руйнують майже непомітну грань між масштабами» [11, с. 9].

Цікавим аспектом, в контексті нашої тематики, є творці плейбек-театру, а саме, Джонатон Фокс, який поділився своїм набутим досвідом: «Ми виступали в найрізноманітніших місцях: школах, в'язницях, будинках для людей похилого віку, на фестивалях і конференціях». Сьогодні плейбек-театри існують більш ніж у 60 країнах. В Україні – це одеський театр «Як вдома», дніпровський «Сусіди», київський «Віддзеркалення», харківський «Живе дзеркало» і багато інших [3].

На наш погляд, не можна залишити поза увагою, ще один мультимедійний проєкт, під назвою «Вартові мрій», прем'єра якого відбулася у 2015 році, режисер Костянтин Томільченко. Його вистава, вміщує в себе об'ємні декорації, відеопроєкції, вбудований батут, портали для артистів та поворотне коло.

Щодо врахування відеопроєктування, то яскравим прикладом цього послугує постановка «Дім таємничих пригод», яка відбулася у Києві 2017 року. Символом вистави є місяць, який в процесі дійства змінюється, набуває нових форм, а дійові персонажі, вдало вплітаються в канву сюжетної лінії. Поєднані різноманітні режисерські прийоми, також доносять образ, який умовно можна поділити на дві складові: перша – це акторська складова (ілюзіон, мініатюра, мюзикл, воркаут, естрадний спів, акробатичні номери; друга – технічна складова (світлове оформлення, важкий дим, «зіркове небо» на заднику, об'ємні декорації, рухоме коло, відеопроєкція, сценічний дощ, світлодіодні екрани, вогняні гармати та 3D-меппінг.

Українська дослідниця, професорка Л. Лимаренко, у своїй науковій розвідці «Сценографія як необхідна складова цілісного образу студентського театру», наводить влучні приклади зі створення художньої форми вистав у студентському театрі «Студі-Арт», який неодноразова отримував «Гран-прі» на міжнародних театральних фестивалях. Автор, режисер-постановник, заслужений працівник культури України зазначає, що «...основним сценографічним матеріалом для студентського театру «Студі-Арт» під час постановки вистави «Ніч на полонині» за мотивами драматичної поеми Олександра Олеся (останнім акордом філософської драми ХХ століття) були використані канатні конструкції, форма яких символізувала не лише ліс, а й долі людей, що тісно переплітаються. Така художня форма, завдяки світловим і звуковим спецефектам, перетворювалася на живий, динамічний, незвичайно фантастичний ліс, передавала неповторну красу природи України та її людей, відбивала своє відношення до дійових осіб вистави, передавала їхні почуття, хвилювання, настрої, душевну драму головного героя Івана, котрий уві сні нехтує народними моральними настановами [18, с. 121].

Звернімося ще до однієї події, яка відбулася 27 вересня 2019 року в Національній опері України. Перед початком опери «Фауст», було проведено церемонію передачі театру сучасних мультимедійних проєкторів – грантової допомоги уряду Японії в рамках Програми підтримки культурних проєктів

«Кусаноне». Це був проєкт модернізації обладнання постановочного освітлення Національного академічного театру опери та балету імені Т.Г. Шевченка, яка надається неприбутковим організаціям для збереження культурної спадщини та розвитку культури, вищої освіти чи спорту. На сайті Національної опери зазначається, що «...цей грант є частиною офіційної допомоги розвитку (ODA) Уряду Японії. З початку встановлення дипломатичних відносин у 1992 році Японія надала Україні допомогу на загальну суму понад 3,1 млрд дол. США» [10, с. 55–60].

Науковиця О. Берегова, досліджуючи культуру та комунікацію в дискурсі культуротворення в Україні ХХІ століття, акцентує увагу на аспекті того, що «...основи багатьох сучасних концепцій були закладені відразу після Другої світової війни, коли був розроблений інформаційно-технічний підхід до комунікації, в рамках якого «комунікація» і «теорія комунікації» вперше застосовуються відносно засобів масової інформації. Розробниками цього напряму виступили математики і фахівці в сфері техніки зв'язку, яких цікавив не вплив засобів масової інформації, а оптимальне інформаційно-технічне використання комунікаційних каналів» [7, с. 38].

К. Томільченко та О. Братковський є засновниками компанії «Red rabbit entertainment». Слід визнати, що вони протягом багатьох років створюють проєкти з багатомільйонною аудиторією, серед яких телешоу «Україна має таланти», «Х-Фактор», «Танцюють всі!», сценічні номери Джамали та Melovin на Євробаченні, театральні-циркові вистави «Вартові мрій», «Дім таємничих пригод», «Легенда казкового краю», «Барон Мюнхгаузен», постановки для шоу «America's Got» та «World's Got Talent». Крім того, Костянтин Томільченко створював вистави для всесвітньо відомого шоу «Cirque du Soleil». Отже, К. Томільченко залишається головною постаттю, яка очолила ці дійства, саме він є людиною яка створила та пройшла всі етапи вище названих культурно-мистецьких проєктів.

Вважаємо за доцільне зазначити такий факт, що у 2021 році К. Томільченко взяв участь в «Освітній платформі», що проходила в рамках XXIII Міжнародного театрального фестивалю «Мельпомена Таврії». Під час його візиту на Херсонщину, він поділився своїм досвідом, майстерністю не лише зі студентами Херсонського Державного університету, а й провів майстер-клас для акторів Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша.

Нещодавно Київ відзначився важливою подією, а саме, форумом за темою: «Комплексні рішення технологічного оснащення сцени театральновидовищних закладів культури. Тенденції та інноваційні технології для сцени театральновидовищних закладів культури». На його сайті, подано таку інформацію: «Форум об'єднав людей різних професій та напрямів мистецтва: режисерів, художників, світлотехніків, творчих людей з різних міст, фахівців театрів, інсталяційних і прокатних компаній, звукоінженерів» [1].

Доречно також приділити увагу виставі «Украдене щастя» за однойменною за п'єсою І. Франка, поставленою режисером-постановником, заслуженим діячем мистецтв України Дмитром Богомазовим у Національному академічному драматичному театрі ім. Івана Франка. У цій виставі створена фантастична сценографія, неймовірно красиві декорації та сценічне перепрочитання класики, без звичних уявлень щодо того, як повинні виглядати герої при постановці за традиційним, класичним текстом.

У цій виставі немає жодних деталей, які відсилають нас до конкретного часу написання цього тексту. Він насправді вічний і розповідає про взаємодію людей у любовних трикутниках і, загалом, про ті обмеження, які на нас накладає соціум. У театральному дійстві дуже круто переплітаються сучасна картинка та музичне оформлення, а тексти, які практично кожен глядач знає зі шкільної програми, грають зовсім по-новому. А щоб відчутти весь діапазон роботи, варто також порівняти цю виставу з іншими» [4].

З нашої точки зору, не можна не зупинити свій погляд, ще на одній дуже цікавій виставі, поставленої у Київському академічному театрі «Золоті

ворота», режисером С. Жирковима. Слід підкреслити, що це наполовину документальна вистава, в якій у процесі створювалася взаємодія між акторам та режисером, тому, в цьому творчому процесі є досить особисті монологи, тобто, це не суто режисерська робота, все, безперечно, є інноваційно та незвичайно. Сценічна дія відбувається за принципом стрічки новин у Фейсбуці: «Дуже еkleктичний, смішний про наболіле. Тому глядач, не одразу розуміє, чому театральне дійство змінюється настільки швидко і наскільки глибока іронія насправді в ньому закладена» [4].

Директор, художній керівник Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра Стас Жирков повідомляє, що «...за статистикою, трохи менше 10% людей ходить у театр, та не все так погано. Я, наприклад, помітив зміни у ставленні до театру в 2015 році, після прем'єри моєї вистави «Сталкери» у театрі «Золоті Ворота». Після цієї вистави пішла тенденція писати пости у соціальних мережах, ділитися відгуками. Ми відчули більшу віддачу, зворотній зв'язок від глядачів. Мені здається, що я як режисер і вся команда вистави, ми стали одними з перших, хто вивів театр за межі певної усталеної аудиторії і зробили його більш публічним» [30].

На нашу думку, в контексті тематики нашої роботи, необхідно навести ще один яскравий приклад творчого доробку, а саме, «...виставу фентезі-мюзикл для дітей і дорослих «Легенда про Дракона». Так, це дійсно справжня сучасна казка з історичними та фантастичними персонажами, з дуже цікавим пригодницьким сюжетом і вражаючим світловим та звуковим оформленням, вирішеним у 3D форматі» [16].

Отже, аналізуючи режисерські постановки минулих років, можна впевнено констатувати, що будь-які роботи акторського та хореографічного виконання, будуть нецікаві глядачеві, якщо в них не будуть використані інноваційні технології. Такі інноваційні, оригінальні технології роблять режисерські постановки набагато яскравішими, осучаснюють театральне,

хореографічне, видовишно-театралізоване та образотворче мистецтво своєю неповторністю та феєричністю.

ВИСНОВКИ

Здійснене наукове дослідження з проблематики визначення впливу сучасних технологій на розвиток театральної культури України дало нам можливість зробити такі висновки:

1. Здійснення аналізу джерельної бази дослідження, дозволило нам ствердитися у думці, що театральне мистецтво України активно розвивається, використовуючи сучасні технології та нові засоби інтерактивності. Особливою рисою сучасних режисерських інновацій є синтез літературної, сценографічної, музичної, хореографічної складових. Щодня модернізується театральне мистецтво, впроваджуються інформаційні комп'ютерні технології, в свою чергу, мобільність, візуальність, яскравість, новаторство, яке спрямовано на різну публіку та активну участь їх у театральному дійстві. Це основні напрями творчих пошуків сучасних режисерів. Проаналізовано поняття «технологія», що розуміється нами як знання про театральну та сценографічну майстерність. Вивчена література з тематики доводить, що театральні технології сценографії – це важливий

компонент для театру та є вагомим впливом на театральні постановки режисерів.

2. Проаналізувавши театр у контексті культури постмодерну, ми з'ясували, що актуалізація постмодерністських тенденцій відбулася під впливом багатьох субкультур, які зумовили гетерогенність культури, як такої. Постмодерністські тенденції в Україні вивели нас на два завдання: 1) знищення залишків радянської ідеології; 2) створення національно-орієнтовних засад. Отже, явище постмодернізму в сучасному українському театральному мистецтві, безпосередньо залишило творчий відбиток.

3. Дослідивши вплив технологій на сучасну режисуру та сценографію, ми визначилися в тому, що сучасне театральне мистецтво неможливе без широкого застосування комп'ютерної графіки, мультимедійних технологій, 3D проєктування, використання технологій голограми, впровадження мобільних та високоточних технологічних пристроїв. Все вище перераховане застосовується з метою створення атмосфери імерсії, форм інтерактивності, віер технологій тощо. Це все є елементами у сценічних постановках сьогоdnішнього театального простору. Один із феноменів мультимедії та творчо-технологічних методів стають ключовими в створенні сучасного театралізованого видовища. Впровадження анімаційних елементів, проєкцій, спецефектів, роботів, які транслюються в режимі реального часу, комп'ютерні технології свідчать про новий глибокий синтез технологій в техніці та мистецтві. Завдячуючи творчим, технологічним пошукам у мистецькому середовищі, створюються не лише нові жанри, а й нові типи театрів, абсолютно унікальних за своїми показниками та типологією. Констатуємо, що багато художньо-постановочних інновацій пов'язані з комп'ютерно-технічним розвитком ІТ-галузі.

4. Зробивши порівняльний аналіз зразків театральних вистав режисерів Америки, Європи та країн Сходу, можна зазначити, що дуже багато сценографічних ідей було запозичено з інших країн, які зберігають першість у галузі театальної культури. Варто відзначити прогресивність Китаю, який

використав у своїх постановках робототехніку, самокеровані дрони та голограму. Значних комерційних успіхів набув також театр Бродвею, постановки якого приносять великий прибуток вже багато років, саме цей фактор, змушує режисерів шукати нові сценічні втілення та форми. Завдяки цьому знаменитий мюзикл «Моя прекрасна леді» не сходить зі сцени сім років, що дивує примхливого глядача.

5. Визначивши режисерські знахідки в сучасному театральному мистецтві України, ми переконалися в тому, що Інтернет-комунікації та медіапростір дозволив донести сміливі режисерські перформанси, перевтілити постановки у неймовірні мультимедійні проекти, в яких тонко поєднуються експромт, танець, музика та яскраве театральне дійство. Значними успіхами відзначилися К. Томільченко та О. Братковський, які є засновниками компанії «Red rabbit entertainment». Вони протягом багатьох років створили велику кількість проектів, таких як: «Х-фактор», «Танцюють всі» та кілька закордонних проектів. Варто зазначити, що саме, К. Томільченко на сьогодні, є одним із провідних режисерів України, який втілює максимум технологій у своїх постановках, таких як: «Вартові мрій», «Той самий Мюнхаузен» та « Дім таємничих пригод».

Проте, виконане дослідження не вичерпує усіх аспектів висвітлення зазначеної проблематики. Подальшим напрямом може бути розгляд такої проблеми як використання новітніх комп'ютерних технологій в мистецтві театру, зокрема, відомим українським режисером Дмитром Богомазовим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Інновації в театрально-видовищних закладах культури». URL: <https://eurhythmics.com.ua/u-kievi-vidbuvsya-forum-innovatsii-in-theatralno-vidovischnih-zakladah-culturi/>
2. «Театральна критика: Вид, що зникає» *Видавництво «Український тиждень»* : URL : <https://tyzhden.ua/Culture/210778>
3. 5 сучасних напрямів театру: такого ви ще не бачили. URL : <https://marcoconcert.com/ua/journal/5-sovremennykh-napravlenii-teatra-takogo-vy-eshe-ne-videli>
4. 8 найкращих театральних вистав України URL: <https://platfor.ma/topic/partner-pak-najkrashhi-teatralni-vystavy-kyyeva-vid-glyadachiv-ta-profi/>
5. Базанов В.В. Техника и технология сцены : Учеб. пособие для высш. и сред. учеб. заведений искусств и культуры. Л.: Искусство, 1976. 368 с.

6. Баканурський А.Г., Корієнко В.В. Театрально-драматичний словник ХХ століття. Київ : Знання України, 2009. 504 с.
7. Берегова О.М. Культура та комунікація : дискурси культуротворення в Україні ХХІ століття. Київ : ПП Фірма «Гранмна». 2009. С. 175.
8. Березкин В. И. История сценографии мирового театра : от истоков до середины ХХ века : [в 12-ти т.]. Т. 1. М. : ЛКИ, 2011. 536 с.
9. Бистрякова В., Осадча А., Пільгук О. Інновації та технології в сучасному мистецтві. *Наукова періодика України, Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Львів : 2017. С. 190.
10. Гребенік К.М. Перспективи використання інноваційних технологій у театральній діяльності. Луганськ : 2012, С. 45-60.
11. Доценко С.О. Сучасні технології на ХХІІІ Міжнародному театральному фестивалі “Мельпомена таврії”. м. Херсон, 2021. С. 9–12.
12. Інноваційні технології у виставах : Нацопера України крокує в ногу з часом. Київ. ; 2019 URL : [https :
//24tv.ua/kyivnews/ru/innovatsiyni_tehnologiyi_u_vistavah_natsopera_ukrayini_krokuje_v_nogu_z_chasom_n1314764](https://24tv.ua/kyivnews/ru/innovatsiyni_tehnologiyi_u_vistavah_natsopera_ukrayini_krokuje_v_nogu_z_chasom_n1314764)
13. Камишнікова О. Театр у добу високих технологій: трансформація форми. *Наукова періодика України*. Київ : КНЛУ, 2013, С. 172–177.
14. Красильников И. М. Педагогика цифрових искусств – новое направление развития теории и практики художественного образования. *Проблемы современного образования*. 2011. № 6. С. 111–123.
15. Лачко О.Ю. Рецепція постмодернізму в сучасній театральній культурі. м. Харків, 2019. С. 3.
16. Легенда про Дракона. URL : [https ://teatrkulisha.org/shows/legenda-pro-drakona](https://teatrkulisha.org/shows/legenda-pro-drakona)
17. Лимаренко Л.І. Загальнопедагогічні засади діяльності студентського театру у системі професійної підготовки майбутніх педагогів. : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2016. 456 с.

18. Лимаренко Л.І. Сценографія як необхідна складова цілісного образу студентського театру. Київ, Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, С. 118–122.
19. Малюга І.Ю. Інновації в режисурі театру та їх використання в сучасних постановках. м. Київ, 2020. С. 87.
20. Мистецтвознавство ХХ століття : хрестоматія-довідник : навч. посіб. / кол. Авт. : А. Баканурський та ін.; упоряд. : А. Білик, С. Думасенко. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 424 с.
21. Нові технології у сучасному художньо-постановчому процесі URL : https://www.researchgate.net/publication/334352343_Reziserski_innovacii_u_vikoristanni_tehnicnih_zasobiv_i_tehnologij_u_scenicnomu_mistectvi
22. Сидор І. Сучасні технології соціокультурної анімації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2014. Вип. 32. С. 173–174.
23. Словник термінології з педагогічної майстерності / [Н. Г. Базилевич, Д. Г. Білоконь, В. І. Бобрицька та ін. ; Н. М. Тарасевич та ін. (ред.)]. Полтава : Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка, 1995. 762 с.
24. Сучасні театри Бродвею URL: <https://studfile.net/preview/5596739/page:3/>
25. Татарнікова А. Технології арт-менеджменту та їх роль у модернізації професійної підготовки кадрів для сфери культури й мистецтва. *Наукова періодика України* м. Одеса, 2015. С. 381.
26. Ткач О.К. Розвиток шкільних театрів у контексті сучасної української культури. м. Херсон, 2020. С. 5.
27. Френкель М.А. Современная сценография : учебник. Киев : Искусство, 1980. 132 с.
28. Шеповалов В. М. Становление теории сценографии и её роль в науке о театре. *Искусство и эстетическая культура* : [сб. науч. трудов]. М. : Искусство, 1992. № 4. С. 149–157.

29. Юдова-Романова К., Стрельчук В., Чубукова Ю. Режисерські інновації у використанні технічних засобів і технологій. *Наукова періодика України*. м.Київ: КНУКІМ, 2019. С. 52–72.
30. Як зрозуміти сучасний театр? Гайд від українських театральних режисерів. URL : <https://bit.ua/2019/11/theatre-2/>
31. Як сучасні технології змінюють мистецтво URL : <https://supportyourart.com/stories/art-technology/>